Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

ריעזעס בלאטט ערשיינט
דרייטאל וואכענטליך
אונטאגס, מיטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטס
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעריג 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר אויסלאנד
גאנציעריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעריג 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פ ר ע נ נ מ ע ר י ר ן
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייס
בעגינגט מיט דעם עסטאנגע דעם
ערשטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פ ע ס ט
וואיטצנער בולווארד נומ. 29
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-
אנס-גאלדער צו זענדען בעליעבט.

Nr. 144. פינפצעהנטער יאהרגאנג פעסט, מאָנטאג יא כסליו ה'תרמ"ד. Pest, den 10. Dezember 1883.

קיינע סעמיטען!

זיטדעם דער אנטי-סעמיטיזמוס ענטשטאנדען, אים גאנצען אלל דיא ליינדען, וועלכע פאן „שם" אבשטאממען, צו קעמפפען, אונד צוואר מיט דער אים-רעדע, דאס דיא ס'מיטישע ראסע איינע שלעכטע אונד איינע שעדליכע זיא, זונד אויך אנטי-אנטי-סעמיטען ענטשטאנדען, אים דיא אנטי-סעמיטען צו בעקעמפפען. — אבער וויא טהאטען זיא דעם? ניכט עטווא אויף איינע גענהארטיגע וויזע, אים צו בעווייזען, דאס גערארע דיא סעמיטישע ראסע דיא עדעלסטע אונד דיא נישצליכסטע איזט, וויא עס זעלבסט דיא געשיפטען זוידען, וויא בעאקאנפפעלד אונד הייגע געמאכט, וועלכע זיך פארטוועדרענד מיט שטאלץ אויף אידרע סעמיטישע הערקונפט בע-ריעפען — זאנדערן בעמיהען זיא זיך צו בעווייזען, דאס דיא זוידען אינגענלליך קיינע סעמיטען, דאס זיא ניכט אללע פאן דען אלטען זוידען, פאן דען זאהגען דעם „שם" אבשטאממען, דאס פיעל מעהר אים לויפע דער יאהרטוזענדע דיא זוידען זיך אויך מיט אנדערען פאלקערן פערמישט האבען. — יא, מאן וויל אויך דען אנטי-סעמיטען נאכוויזען, דאס אויך זיא מאנרכיכערווייזע פאן „שם" אבשטאממען. — זא דאס דער יידישע דעפיזיט מעזעא אים ריכטיגע געזאגט, אונד איינע דערארטיגע רעדע העלט אויך דער בערידמטע פראפעסאר וואמבערי (אין גע-טיפטער זוידע) פרייטאג אבענדס אין דער הייזיגען קריסטאנגס-האללע.

דער אנטי-סעמיטיזמוס זאל אלזא נור דא-מיט בעקעמפפט ווערדען, אינדעם מאן אים דאס נאכ-ווייזט, דאס ער אומזאנסט דיא זוידען אלס סעמיטען בעקעמפפט, דא דיא זוידען קיינע ריינען אבקאמם-לינגע פאן „שם" זינד, זאנדערן אים איינער פער-מישונג צווישען דען סעמיטען אונד דען אבריגען פאלקערשאפטען הערשטאמممען.

איינע שאנדע פערטיידיגונג דאס! עס איזט גערארע זא, אלס וועגן מאן עמאנדעם צוריפפט: דיא ביזט איין יודע, אונד אנשטאטט, דאס דיעזער מיט שטאלץ אנטוארטען זאללטע: „יא, איך בין יודע!" — אנטוארטעט ער: „נין, ניכט איך בין דער יודע זאנדערן דיא ביזט דער יודע!"

דיא הערען מעזעא אונד וואמבערי דיעפען דען אויך דען אנטי-סעמיטען צו: „ניכט וויר זינד דיא סעמיטען, זאנדערן אידר זיד עס!" דאס הייסט זא פיעל: „ניכט איך בין דער לומפ, זאנדערן דיא ביזט איינער!"

דיא רעדע דעס פראפעסאר וואמבערי לי-טעט וויא פאלגט: „דאס גאנצע טרייבען מיט דעם דאסעין-ווען איזט איין אינזינן, וויל אים גיינדע גענאממען קיינע איינציגע ראסע מיט בעשטימט-הייט זאגען דאס זא זיך אין אידרער פאללען ריינהייט ערהאלטען האבע. נור הערווארענדע פאלקער, וויא דיא נאמארען אין מיטעל-אזיען, ערהאלטען דיא ריינהייט אידרער ראסע. אבער דיא אינזינן, וועלכע אין שטערקען אונד דארפערן פעסטע וואהרזוטצע האבען, פערמישען זיך מיט דען אבריגען פאלקערן. — אובערהויפט בעווייזט דיא גאטטיסקענטנישאפט, דאס דיא מענשען נור דא-דורך פיעל שאנער, עדלער אונד איך געזונדער ווערדען, וועגן דיא ראסען דורך פערשווענגונג מיט אינאנדער זיך פ ע ר ב י נ ד ע ן. דיא פאלקער איראאס דאבען אובערהויפט קיינען גרונד, איך דיא ריינהייט אידרער נאציאנאלישען אדער אידרער ראסע שטאלץ צו זיין. פאן שאנ-גיען אנגעפאנגען בז אן דיא אסטלכען גרענצען אינזערעס וועלטטהיילס בילדען דיא פאלקער אין אינטערנגליכעס געמיש פאן ראסען, דער הייטיגע שפאנער, דער אויך זיינע אבשטאממונג זא שטאלץ איזט, שטאممט אים איינער מישונג פאן דריא נא-ציאנאלטעטען. — דער ענגלענדער שטאممט בע-קאנגטליך אים איינער מישונג דער אנגעל-זאכסען מיט דען נארמאנען. — דיא דייטשען, וועלכע אויך דיא עכטהייט אידרער ראסען שווארען, שטאممען צום גראסטען טהייל פאן סלאוען אב. פאן דען יודען זאגט מאן, דאס זיא אידרע ראסע ריין ער-האלטען; מאן נעننט זיא „סעמיטען". נון איזט דעס אבער אין געוואלטיגער אידרטהום אונד אין אנ-זין. פאן „שם" שטאممען האבסטענס דיא בעווארנ-גער איינער קלייגערען דאר פער אין אינגער-אזיען, וועלכע נאך דעם אינטערגאנגע דעס יידישען רייכעס אין דיעזע לענדער פערשלאגען ווארדען. דיעזען זיעגעט מאן בים ערסטען בליק דיא ריינהייט דער ראסע אן. דיא קענזייכען דער סעמיטישען ראסע זינד: דאהין, האנערע גשטאלט, לאנגער, אי-ינגער קאפף, יינגעס איינע אונד קי נ ע געבאגענע נאזע. — וויא פיעלע יודען גיבט אין אייראפא, אויף וועלכע דיעזע קענזייכען גענוי פאססען? מאן ווילל הייער דיא יודען נור דורך דיא „לאנגע נאזע" ער-קענען, אונד גערארע דיא סעמיטען האבען קיינע לאנגען נאזען! אין וואהרהייט גיבט עס אינטער דען אייראפעאישען יודען קיינען סעמיטען, אונד דיא פאלגישען יודען, אויף וועלכע מאן דיא בעציעהונגען „סעמיטען" אם מייסטען אנווענדעט, זינד עס אם אל-לערווענינסטען. אידרע לאנגען „פאות" בעווייזען עבענאו וועניג, וויא דער לאנגע „צאפף קיין בעווייז איזט, דאס דער טרייבער דעסוועגען אין פייעע-צممער זיא! דיא פאלגישען יודען שטאممען בי-נאהע אללע פאן דען טארטארען אונד באוארען (כוזרים) הער; פאר אונגעפעהר 1000 יאהרען וואהר-ליך געמיכט אים אסטען רוסלאנדס דיא זאנגאנג-טען „באוארען". דער קאנג דער „באוארען" פאנד אבשיא נעننען דיא היידנישע רעליגיאן אונד וואללטע איינע פאן דען דריא רעליגיאנען, וועלכע דיא נאמ-מטס-אינדיש פערמיגדען, אנגענדמען; געמיכט: דיא יידישע, דיא כריסטליכע אדער דיא מאהאممעדא-נישע, ער בערעיט דאהער איינען יידישען, איינען כריסטליכען אונד איינען מאהאممעדאנישען גע-לעגענהייט. דייזע דריא געלעגענהייטען דער דריא ראנגסאנגען שטעללטע ער געגען אייגאנ-דער אונד פארדערטע זיא אויף, צו בעווייזען, וועלכע רעליגיאן דיא ריכטיגע זיא! — דער כריסטליכע אונד מאהאممעדאנישע גלעגענהייט בע-גאנגען זאפארט אבער אידרע רעליגיאן צו קעמפ-פען אונד דיספיוטירען טכטיג, מיט אינאנדער, וועגענען דער יידישע געלעגענהייט שטעלט בלייבט אונד קיין ווארט שפארר. דא רעדט דער באוארען-ראנג: דאס שווייגען דער יודען בעווייזט עדעלס, דאס זיינע רעליגיאן דיא בעסטע איזט, דא ער זיך זייער אבער ווייטער פיהלט אונד דאס דיספי-טירען אובער רעליגיאן פיר איבערפלוסיג האלט. — הייטיגע בעקעהרטע זיך דער קאנג זאممט זיינעם אללע עטווענטמיטיג. דיא מייסטען יודען אין אללען אונד רוסלאנד שטאممען עבענפאלס פאן דיעזען „באוארען אב. דער אנטי-סעמיטיזמוס איזט אלזא אין וואהرזוין, ער וויל סעמיטען פערפאלגען, דיא נאר ניכט עקסיסטירען. — דיא אינגארן זינד דארייך שטאלץ, דאס זיא פאן דער איישען ראסע אב-שטאممען, איך דאס איזט ניכט וואהר. איך דיא אינגארן שטאممען פאן איינעס דערארטיגען פאלק-ערגעמישע אב.

דיעזע זינד דיא הייפטשטעללען אים דער וואמבערישען רעדע. דיא אין דער קריפפאנגס-האללע ביא דיעזעס פארטראגע אנווענדען זוידען בעקינדעטען דעמזעלבען לוישען בי פאלל. וואהרים? — פיעלליכט וויל איהנען וואמבערי „בעווייזען", דאס זיך אידרע ראסע ניכט ריין ערהאלטען, דאס זיא ניכט דורעקט פאן דען זאהגען „שם", פאן אברהם, יצחק ועקב הערשטאممען, זאנדערן פאן איינעס פאלקער-געמיש; דאס זיא אלזא „ממזרים" (מעם זר) זינד. זיא האבען פיעللליכט איינע „נקמה" אן אשטיצי, דאס איך ער מאגליכערווייזע פאן דען אלטען יודען אבשטאممט; איינע שאנע נקמה!

ווייר בעראנקען אנס פיר איינע זאלכע פער-טהיידיגונג; דא זינד אנס שאן דיא געשיפטען יודען בעאקאנפפעלד אונד הייגע לייבער, וויל זיא ווע-גנסטענס פיר אידרע יידישע אבשטאممונג האב-אבטונג אונד ווירקליכען שטאלץ בעקונדעטען. ווייר מיסען עס איינמאל זא ווייט בריינגען, דאס ווייר אונס דורך דען צוריף „ווידע" ניכט בעשעמט, זאנדערן אים גענגענטהיילע געדאבען פיהלען!

פערשיעדענע נייאנקייטען.

* (דיא ר י י כ ס ט א ג ס-ק אָ מ מ י ס-ס י אָ ן אי ב ע ר אָ נ אָ ר ד'ג) אם 7-טען דיעזעס, פרייטאג, קאם אין דער הייגע בעשטיממטען רייכס-טאגס-קאממיססיאן דאס גענזוך דעס גיידיטהאזער גערכטסהאפעס צור פערדאנדלונג וועגען אויסלע-פערונג דעס דעפיזיטען גגזא אנאר. דיעזער ווירד בעקאנגטליך אנגעקלאגט, דען שטאאטס-אנוואלט וויפפערט ווידערנד דעס טאגא-עפטלאר-פראצעס. סעס אין גיידיהאזא בעשטיממט אונד אים אבער-דיעס מיט דעס שטאאטע גערדאהט צו האבען. — פארערסט קאם דא אין שרייבען אנאדים צור פע-לזונג, וויא ין ער אינטער אנדערס דאגטען אנגעט: „איך האבע דען שטאאטס-אנוואלט וויפפערט ניכט אין וועגען אממסלאקאלע אדער אים גערכטסזאמאלע, זאנדערן איך דער שטראסע אין גגענגווארט פאן פייא צייגען בעלידיגט, וויל ער אין אונדעכט אייאבען וואללטע. איך דער שטראסע פאנן ערארעס נ ניכט אלס שטאאטס-אנוואלט, זאנדערן אלס איגפאבער פרייאטמאן בעטראכטעט ווערדען, איך האבע דאך ביא מיינעס אנגיפפע איך וויפפערט ניכט אייגען שטאאטס-אנוואלט, זאנ-דערן בלאס אייגען פרייאטמאן בעלידיגט. איבער-דעס האט דער וויפפערט אים טאגא-עפלאר פראצעס זא גערארדעלט, דאס ווערר עמפאר וואירדע. ער האט אללע צייגען צו גיסטען דער ווידען אונטערשטיצט אין אידרען אוסזאגען, ווערדענד ער ווייגע צייגען, דיא גגען דיא ווידען אוסזאגען איפפ בלוס אפקוריטט; ער ריכטעטע אין דעזעל-בען זאפעלע שפיטפפינדיגע פראגען, דא זיא זיך אין ווידערשפריכ פערווייקעלן מיסטען, צו ערגיר וואללטע ער אבער אויך מיר אלס „צייגען" הערבי-רופען לאסען, אים מיך אין מיינער עדרע אלס דע-פוטיטער צו פערלעגען. מאן ווירד עס נאך אלל דעם אלס נאטירליך פינדען, וועגן אך דיעזען מעגי-שען גגרלאך איין אפפענער שטאסס בעווידיגט. — אך זאגע אלל דאס ניכט דעסהאלב, דאס דיא לאבליכע קאממיססיאן גגגען מיינע אויסלעפערונג שטיממע; אך וויסע וועלבסט מיינע אויסלעפערונג, דאמיט אך גגלעגגנהיט פינדע, אויך פאר גערכט מיינע האנדלונגסווייזע צו פערטהיידיגען. אללין אך ווינשע אממערהין, דאס דיעזעס מין שרייבען אויך אין אפפענטליכער רייסטאגס-זיטצונג צור פער

יידישע פעסטער צייטונג

אין דער הייפטשטעללען אים דער וואמבערישען רעדע. דיא אין דער קריפפאנגס-האללע ביא דיעזעס פארטראגע אנווענדען זוידען בעקינדעטען דעמזעלבען לוישען בי פאלל. וואהרים? — פיעللליכט וויל איהנען וואמבערי „בעווייזען", דאס זיך אידרע ראסע ניכט ריין ערהאלטען, דאס זיא ניכט דורעקט פאן דען זאהגען „שם", פאן אברהם, יצחק ועקב הערשטאممען, זאנדערן פאן איינעס פאלקער-געמיש; דאס זיא אלזא „ממזרים" (מעם זר) זינד. זיא האבען פיעللליכט איינע „נקמה" אן אשטיצי, דאס איך ער מאגליכערווייזע פאן דען אלטען יודען אבשטאممט; איינע שאנע נקמה!

ווייר בעראנקען אנס פיר איינע זאלכע פער-טהיידיגונג; דא זינד אנס שאן דיא געשיפטען יודען בעאקאנפפעלד אונד הייגע לייבער, וויל זיא ווע-גנסטענס פיר אידרע יידישע אבשטאممונג האב-אבטונג אונד ווירקליכען שטאלץ בעקונדעטען. ווייר מיסען עס איינמאל זא ווייט בריינגען, דאס ווייר אונס דורך דען צוריף „ווידע" ניכט בעשעמט, זאנדערן אים גגגענטהיילע געדאבען פיהלען!

פערשיעדענע נייאנקייטען.

* (דיא ר י י כ ס ט א ג ס-ק אָ מ מ י ס-ס י אָ ן אי ב ע ר אָ נ אָ ר ד'ג) אם 7-טען דיעזעס, פרייטאג, קאם אין דער הייגע בעשטיממטען רייכס-טאגס-קאממיססיאן דאס גענזוך דעס גיידיטהאזער גערכטסהאפעס צור פערדאנדלונג וועגען אויסלע-פערונג דעס דעפיזיטען גגזא אנאר. דיעזער ווירד בעקאנגטליך אנגעקלאגט, דען שטאאטס-אנוואלט וויפפערט ווידערנד דעס טאגא-עפטלאר-פראצעס. סעס אין גיידיהאזא בעשטיממט אונד אים אבער-דיעס מיט דעס שטאאטע גערדאהט צו האבען. — פארערסט קאם דא אין שרייבען אנאדים צור פער-לזונג, וויא ין ער אינטער אנדערס דאגטען אנגעט: „איך האבע דען שטאאטס-אנוואלט וויפפערט ניכט אין וועגען אממסלאקאלע אדער אים גערכטסזאמאלע, זאנדערן איך דער שטראסע אין גגגענגווארט פאן פייא צייגען בעלידיגט, וויל ער אין אונדעכט אייאבען וואללטע. איך דער שטראסע פאנן ערארעס נ ניכט אלס שטאאטס-אנוואלט, זאנדערן אלס איגפאבער פרייאטמאן בעטראכטעט ווערדען, איך האבע דאך ביא מיינעס אנגיפפע איך וויפפערט ניכט אייגען שטאאטס-אנוואלט, זאנ-דערן בלאס אייגען פרייאטמאן בעלידיגט. איבער-דעס האט דער וויפפערט אים טאגא-עפלאר פראצעס זא גערארעלט, דאס ווערר עמפאר וואירדע. ער האט אללע צייגען צו גיסטען דער ווידען אונטערשטיצט אין אידרען אוסזאגען, ווערדענד ער ווייגע צייגען, דיא גגען דיא ווידען אוסזאגען איפפ בלוס אפקוריטט; ער ריכטעטע אין דעזעל-בען זאפעלע שפיטפפינדיגע פראגען, דא זיא זיך אין ווידערשפריכ פערווייקעלן מיסטען, צו ערגיר וואללטע ער אבער אויך מיר אלס „צייגען" הערבי-רופען לאסען, אים מיך אין מיינער עדרע אלס דע-פוטיטער צו פערלעגען. מאן ווירד עס נאך אלל דעם אלס נאטירליך פינדען, וועגן אך דיעזען מעגי-שען גגרלאך איין אפפענער שטאסס בעווידיגט. — אך זאגע אלל דאס ניכט דעסהאלב, דאס דיא לאבליכע קאממיססיאן גגגען מיינע אויסלעפערונג שטיממע; אך ווינשע וועלבסט מיינע אויסלעפערונג, דאמיט אך גגלעגגנהיט פינדע, אויך פאר גערכט מיינע האנדלונגסווייזע צו פערטהיידיגען. אללין אך ווינשע אממערהין, דאס דיעזעס מין שרייבען אויך אין אפפענטליכער רייסטאגס-זיטצונג צור פער

האדטען טהילט 6, טהיילס 4 מאנאט צוכטהויז. — דיא פערארטהיילטען מעלדעטען דיא אפפעללאציאן אן. אבער איך דער שטאאטס-אנוואלט אפפעללירטע נעגען דאס צו ערלייגען איסמאס דער שטאאטס, דער פערטהיידיגער עיזוכטע דאס דען גערטסטראס, דיא אנגעקלאגטען, דיא זיא אפפעללירט האבען אפעלליס א

בעגלייטונג אונד וואלטע איבער אין פעלד ריישען, אום דא איינגם טהוערע נאכצו-אגען. דאך אן דער גרענצע דיעזעס פעלדעס שטאנד אין מאלדאט מיט איינגעפלאנצטעם גרעהערע אלס וואכע. דיעזער דער דען קאנג נעטט קאנגטע, דיעף אהם צו: „דאלט! דא דארף מאן נעטט ריישען! קיינען שריטט ווייטער!“ — דער קאנג בלעיב מיט זיינעם פפערדע שטעהען אונד פראגטע: „וואהם איזט דענן דא דאס ריישען פערבאָטען?“ — דער מאלדאט אנטוואָר-טעטע: „דער הערר הויפטמאנן האט מיך דיער אלס וואכע איינגעשטעללט, דאמיט איך נעמאנדען איפפ פעלד לאססע, דא הייטע אין דיעזער גנעגענד גע-שאפפענן נעשטאטטע איך דיעף, נעטט אין-מאל דעם קאנג!“ — זייגע מאיעסטעט, דעם דא גווייסענדאפפטנקייט דעם מאלדאטען געפעל, „יענדעטע ריכטיג, זיין פפערד אים אינד ריטט צוריק צו וויינע בעגלייטונג, דיער ער אינטער הייטערעס לאכען זיין אבענטייער מיטהיילטע. — איינער איס דער בעגלייטונג מאכטע זיך דען שפאס, גנג הין צום מאלדאטען אונד זאגטע אהם: „וואס האסט דו דא געמאכט? עס וואר יא דיעס דער קאנג, אינד דו האסט פאר איהם נעטט איינמאל דאס גווייהר פרעזענטירט!“ — אים ערסטען איינגע-בליקע וואר דער מאלדאט בעשטערטע, פאסטע זיך עראך באלד, בלוטע נאך דער ריכטונג, נאך דער דער קאנג צוריקגערייטטען וואר, אונד פרעזענטירטע עטצט דאס גווייהר. — אלס דיעס דעם קאנג מיטגעטהיילט וואירדע, גאב דיעס נאטירלך גייער-דענגס פעראנלאססונג צום הייטערען לאכען.

• (נאך דעם טאדע — ווידין) איס דאנגאייער (הייטשלאנד) וואר בעריכטעט: „דיעזער טאגע שטארב דער אים שטערטייטען שפטאלע אינע יידן, דא מיט אינעם כריסטען צווייל-עהעלך געטרייט וואר. עס וואר ביזהער אימער דער ברוך, דאס אינע זאלכע פרייא אבגלייך זא מיט אינעם כריסטען לעבטע, נאך דעם טאדע איך דעם יידישען פרעדהאפע בעשטאטטע וואירדע. אינזערע „חכמי התלמוד“ זאגען א „מיתה מכפרת“, דער טאד וזהנט אללעס. „יענן איינע זאלכע פרייא אלזא איך נעטט נאך דען יידישען רעליגיאנס-פארשריפטען געלעבט, זא ווירד זא נאך דעם טאדע דענגאך אלס יידן בעטראכטעט אונד נאך יידישעם ריטוס בעערדיגט. אללען דיעסמאל וואללטע דער פארשטערבער דעם שפטאלס דא פרייא דער יידישען געמיינדע נעטט איסלעפערן, אונדעם ער זאגטע: „עס איזט ריכטיג, דאס דא יידן זיך נעטט געטייפט, אללען זא דאס

דען וואגטע געאייסערט, זיך טויפען צו לאססען, אונד איזט דא טויפט נור דאהער אינטערבליעבען, ווייל זא פלאטצלך געשטארבען, דא פרוא מיט דאהער אלס כריסטין בעטראכטעט אונד איך דעם כריסטל-בען פרידהאפע בעערדיגט ווערדען!“ — דער מאנן דער פרוא ערקלערטע, עס זייא איהם נאכין גלייב-גילטיג, וא זא בעערדיגט ווירד. דאך דער פאטער דער פרוא טראט מיט פאללעם איפער איך, דאס מאן זייגע טאכטער, דא בין צו איהרעם לעטצטען אטהעם-צוגע יידן געבליעבען, דער יידישען גע-מיינדע איסלעפערן מאגע. — דא דעפפעללנגען בעמיהונגען דעם פאטערס בלעבען לידער ערפאלג. לאן, אונד דא פרוא וואירדע ווירקליך איך דעם כריסטלכען פרידהאפע בעשטאטטע.“ (זא ווייט דער בעריכט. אממערהין צייגט עס פאן אינעם בע-דייערלכען פאנאטיסמוס דעם דייטשען פאלקעס, וענן עס דען דייטשען נכט גלייגט, דא יידען בים לעבען פיר דאס כריסטענטהום צו געווינגען, זא ריישען זא וועגנסטענס אינע טאדטע יידן אן זיך. אבריגענס שיינט עס אונס נכט פאן אינטערעסע, אב אינע פרוא, דא איהר לעבען אין געמיינאמער עהע מיט אינעם כריסטען צוברינגט, נאך דעם טאדע אלס יידן איך דען „מצבות“ אייך דא יידישען נאמען איך! דאס מיינט דוד המלך אין תהלים: „קראי בשמיתם עלי אדמות!“ מאנכע ווער-דען ערסט דאנן בים יידישען נאמען גענאנט, ווענן זא בערייטס אין דער ערדע רוהען!“

• (ווידענגרייניגדלייכע קונגד-גבונג.) אים גגענגזאטצע צו דער אבגען מעלדונג בעצגלך דעם פאנאטיסמוס דעם פאר-שטעהרס דעם שטעדטשען שפטאלס אין האנגא-ווער, וואבייא דא גיסטלכקייט וואהל דא הערע אים שפעלע געהאבט האבען דורפטע — ווירד אים האנגאייער גלייכצייטיג אינע יודענפרייגדלכע קונד-גבונג גגמעלדעט. עס ווערדען גגמלך עבען יעטצט גראסארטיגע פארבעריטונגען פיר דיא זאגגאגגטע לוטהער-פייער פעראנשטאלטעט. מאן שרייבט דא-הער אינע לייפערונג אים צוי איסשטאטטונג בריינגער הונגערט יונגען לייטע, וועלכע דער פייער איינגן פפארדע-אייפצונ האלטען זאללען, נון האט זיך אייך אין יודע אום דיעזע לייפערונג בע-וואבען. איין בייזטצער בעמערקטע נון, עס זייא דאך נכט שטאטדאפפ, דאס מאן אינע לייפערונג פיר דיא לוטהער-פייער אינעם יודען אבער-גגבע! — דאך דער פארזטצענדע אבערבירגגרמייס-טער ערוויידערטע הויפיג: גגראדע, ווייל איך דא

אין דיא שטאדט, אונד אנמאן בגגאגן לייט צו יויפען: „ריישען איזט ווידער אין פאן דען יידען אבגעשלאסטע, מעם כריסטגגלאבען! עס איזט דער יאהן דעם פרוגגע אלבערגגס!“ —

אלס חזקה דעם גגשריי האטטע, עיזיאר ע אונד איילטע שגעלל נאך באמאראך צוריק.

דאן מיכאלא פערבליעב אין מאגיין, אונד אלס ער דא דען ערסטען פאלצי-מאגן גגפראפפפען, דא זאגטע ער איהם: „איך בין רישטער דאן מיכאלא! דיער איזט מיין בגגלייטונגגס-שיין!“ יופפט נאך איינגן פאלצייסטען דער, דאמיט איהר דאגגט, וויא יגגער שוידע דאיס לייט יויפט. דער יאהן דעם פרוגגען אלבגגס וויא עיזאיד דעם, אונד דאגן פערדאפפטע אידן איזט מיינע פרגאנטיאלגנקייט. דגגיזלבע ווירד בייא דער גגיגגסלכען אונטערזוכונג אין נאפטיגגדיגגע ציינע יון. דיער דאבע איהר איגגסטוילען עגגען דוקאטען אלס מיינגגגלד!

דיא ביידען פאלגגטטען דארטען דען דיא אונד פרגאלגגיל.

אונגייטען אבער גגשטאנד אין שיגגלכגגר לגגס אין מאגיין; זאפאר גגשטאנד דאס לגגנדאפפטע גגערעדע, דיא מאגגגגר יידען הגגטען דאס קונד גגשלאגגן. מאן האט יא אין איגגער נאכטע דען באגגן אונטאן יויפען גגן. דאגגן: „אינע כריסטלכע אגגטע האט דען יודען אין כריס-טענגקונד פערלייסט!“ — דער באגע דגגגגדאפפטע אין מאגיין אונטער דעם לגגנדאפפטע גגערעדע, דער זיך פיהיר אין מאגיין אונטער דעם נאמען „יישער גגראבלוס“-גגן דגגגגגגגגע, נאמט דיא קונדגגלגגע אייך דיא שלטטע אונד יויפ: „גגגגגגגע יאבע אן דען יודען, אן דען קונדגגגגלגגע!“

דאן מיכאלא לגגס דיא ביידען שוידען איינגן בע-דייטענדען פאישפרוגגע מאגגגן, אום איהגגן פאן דער פע-גגגע צו פאלגגגן צו יאגגגן.

איין דעם יונגע בגגגגגגגגע דער יישער דאן מי-כאלא איינגגם יגגגלגגגן, אונד אלס ער דיעזגגן פראגגטע: „ווער ע ווייא? דא זאגטע דער יגגלגגן: „מיינע עלטערן וואהגגען פיידער אין לאדץ; מיין פאטער ר' יעקב וואיידע אין לאדץ פאן דען כריסטען גגערעגגגשלאגגטעגגע. מיין נאמע איזט חזקה. ווייסדעם איך גגעזאגגן, וויא מאן מיינגגן גגשטן פאטער גגשטאגגטעגגע, קאגגן איך קיינע נאכט יגגגגן שלא. איין דא מאדגגר מיינ אידגגן שלאגגטעגגדן שוידגגן מיר אגגמעגגר פאר איינגגן, אונד אלס איך הייטע נאכט אין דעם יאבגגגגגגגג

האנדלונג געלאנגען." — עס ווירד הערויך דיא איינגאבע דעם נירעדיאזער גערימטסהאפעס פערלעזען, דער דא אום איסליעפערונג אנארים אנזוכט ווענען „געוואלטהעטיגקייט אונד געפעהרליכער דראהונג", בעגאנגען אן דעם שטאאטס-אנוואלטע, הערן זייפערט. — דער פרעזידענט דער קאממיססיאן, הערר גראמאן, מעלדעט, דאס פאן אנארי אויך איינע צושריפט פאהרליגנע, וואהרן ער בישטעט, דאס מאן איהן ניכט איסליעפערע, זאנדערן דיא איסטראנגע זיינעס פרעצעס פערשעבע בזו נאך שלום דעם געגענווערטיגען רייכסטאגס! — דער פרעזידענט ווירד אבער דארויף איפמערקזאם געמאכט, דאס דיעזעס געזוך אלטערן צוויי טעס שרייבען דאס א אינגווישען אין צוויי טעס אינדאנארים אנגעלאנגט, וואהרן ער זאגט, ער וויסשע זעלבסט זיינע איסליעפערונג, דאמיט ער זיינע האנדלונגסווייזע אויך פאר געריכט רעכטפערטיגען קאנגע. — דיא קאממיססיאן פאסטע גון דען בעשלוס, דעם רייכסטאגע דיא איסליעפערונג אנארים צו עמפעהלען.

* (דאס מיש-עהנ-געזעטץ.) ווירד הייטע אום אבערהויזע צור אבעפנעליכען פערהאנדלונג געלאנגען. מאן מאכט זיך דא אויף איינען זעהר הייסען אונד אינטערעססאנטען קאמפף גפאפסט. דיא ערסטען רעדנער נעגען דיעזעס מיש-עהנגעזעטץ זונד דער פרסט פרימאס שימאר אונד דער ערצבישאף האונאלד. דיא ווייר בערייטס געזאגט, דירפטע דיער דאס מיש-עהנ-געזעטץ דאך אום אללעמיינען אנגענאממען ווערדען, אבער זא גלאטט אונד אונבעריהט ווירד דאס געזעטץ דאך ניכט דורכקאממען, מאן ווירד דא איינע פערענדערונגען פארנעהמען, אום עס אבצושוועכען. זא צום ביישפיעל האט שאן דיא קאממיססיאן דעם אבערהויזעס דען פאראגראפען איבער דיא רעליגיאן דער טיא איינער זאלבען מיש-עהנ עגשטאממט. דער דאזיג אבגעענדערט, דאס דיא קינדער דער רעליגיאן דעס פאטערס פאלגען מיססען. זא אן דיזעס געזעטצע איינע אבענדערונגען אום אבערהויזע פאר-גענאממען ווערדען, מוס עס צוריק אינס אבגעאר-דנעטען-הויז וואנדערן, דאמיט מאן אויך דא דיעזען ענדערונגען צישטיממע; ערענפאללס דורפטע דיא העירוהיג דיא באלדיגע פערווייגלונג דיעזעס מיש-עהנ-געזעטצעס פערצאגערט ווערדען. דיא גיסטליכען בעמיהען זיך עבען, דיעזעס געזעטץ צו פערשלעפפען, דאמיט עס ווערדענר דער דיעדיזעס רייכסטאגעס ניכט אינס לעבען טרעטען קאנגע, דא זיא זיך מיט דער האפפנונג טראגען, דאס דער נעכסטע רייכסטאג אהנעדען גענען דיעזעס געזעטץ זיין דורכשטעב. — אבערגענס נעדט דא גיסטליכקייט פאן דער וואהרשיינליכקייט איס, דאס ביא דען מיש-עהנען צוטיממט בריסטליכע יונגע לייטע, וועלכע אויף דען ביא דען יודען געבריילכען „גדן" שפעקולירען, ווענן מערכען הייראטען ווערדען, ווערענד דער פאלל נור זעלטען פארקאממען דורפטע, דאס איין יידישער יונגער מאנן אין בריסטליכעס מערכען הייראטען זאללטע, וזא ער דאך וועניגער אויף איינע משגיפט רעכנען קאנן. דעסהאלב זאגטען דיא גייסטליכען, דאס אללע איינער מיש-עהנ ענטשאממענדען קינדער דער רעליגיאן דעס פאטערס אנגעהערען מוסען. — מערקווירדיג דעביא איזט אונד איך אם אבגעאדרעגעטענהויז דער פרייהייטליכע, איפענקלערטע אינוויזדיטעט-פרעסאר דר' האפמאנן דען אנטראג געשטעללט האטטע, דאס דיא אום איינער מיש-עהנ ענטשטאם. מענדען קינדער דער רעליגיאן דעס פאטערס פאלגען זאללען. ער גינג העביא פאן דעם געזכספונקטע אויס, דאס דער פאטער, אלס אבערהויפט דער פאמיליע, איבער דיא צוקונפט זיינער קינדער צו פערפיגען האט, ווענהאלב עס נור רעכט אונד בילליג זיא, דאס ער אויך דיא רעליגיאן זיינער קינדער בעשטיממע. אם אבגעאדרנעטען-הייז בליעב יעדאך האפפמאנן מיט דיעזעס זיינעס אנטראגע גאנץ אללין, נעמאנד שטיממטע פיר דענזעלבען. מאן ערווארטעט אהם נעמליך, דאס דיא פרייא ניכט דיא שקלאווין אהרדס מאנגעס זיא, זיא האט איבער דיא קינדער עבענזא גוט צו צו פערפיגען, זיא דער מאנן, ווענהאלב מאן אויך עבענפאללס דאס רעכט איינזיממען מוס, איינען טהיל דער קינדער נאך אהרער רעליגיאן צו ערציעהען. — גון האט אבער עבען דיא גיסטליכקייט דען אנטראג דעם דר' האפפמאנן אנגענאממען, דאס נעמליך אללע איס איינער מיש-עהנ ענטשאממע. דען קינדער דיא רעליגיאן דעס פאטערס אנגעהמען זאללען. אללין דיא גיסטליכקייט ווינשט דעם ניכט דעסהאלב, ווייל דער פאטער איינעגטליך דאס פאמיליענ-הייפט בילדעט, זאנדערן ווייל זיא אנגעממט, דאס ביא מיש-עהנען אין דען אללערמיססען פעללען דער פאטער כריסט זיין ווירד, ווענהאלב איך דיא קינדער צור כריסטליכען רעליגיאן געהאריגען ווירדען. — דיא שפעקולאציאן דער גיסטליכקייט איזט איינע רעכט שארפזוניגע. ווייר העטטען גאר ניכטס דאגעגען, ווענן דאס אבגעאדרנעטענ-הייז דיעזע פאדערונג דער גיסטליכקייט אנגעהמען זאללטע, דענן דאס מיש-עהנ-געזעטץ איזט איינמאל אינגליך פיר דיא ידישע קאנפעסיאן. יע מעהר מאן אבער דאסזעלבע אין בעצוג איך דיא יודען גאנכטהיילינג צו מאכען ווכט, דעסטא וויניגער דאן מיאללא פאגסע דיא יאבבענערין, וזיא יעגער דיעסער איסגעזעגען? אונד אלס זיא איהם דיעזען שלדערטע, קאם דאן מיאללא זאגליך אויף דיא ריכטיגע פערמוטונג. —

„עדעלאללס (זאגטע דאן מיאללא) ווערדע איהר אין מיינעם הייזע נאך 10 מאנע פערווילען: אינזווישען ווערדען ווייר זעהן, ווייא זיך דיא זאכען געטווייקעלן ווערדען, אינד וזאס זיך דאנן טהון לאסט."

דאן מיאללא בעמאך זיך זעלבער גאר באכאראך, לויס זיך דאס הויז דעס יאבבענערס נעבן בעגיטנגן: ער וזאללטע אינגעמליך צום שמאדטבעטר נעהען, אים איהם דיעזע גשיכטע אנצייגען אונד צו פערלאנגען, דאס מאן אינע וזאכע אם הייזע דעס יאבבענערס איפשטעללטע! אבער ער דורפטע ניכט אינגן זאלך וזיכטיגען פאפאל אינע ווייגעטעס דעס שמאדטבעטר מיטטהיילען, אונד שטעללטע זיך ערלבער אלס בעפאכטבער אויס, אינדעם ער זיך אים הויזע דעס יאבבענערס אינגוארטיגטע.

ווערענד דער נאכט ווארדע דיא טהירע ערבאכען, אונד צוייא מענגלהע געשטאלטען, אין דונקלע מענטעל געהילליט, דאגגען אין דאס הויז.

אלס דער רישטער דאס הערגאנגען פאן מעשטע. מרגען האטטע, שטעללטע ער זיך אויף דיא לויטע, אונד דא פערגאנגס ער, ווייא אייגער דעם אנדענען זאגטע: „הער אום נאך קיין מעגש: אנטאן! דיא מיסט אין הערקעגע. מיסטער זיין! ווענן ווייר דען פרינצען אינגעבראכט העטטען, זא העטטע שאן דיא גאנצע וועלט דאפאן געוויאוסט; דאס גאנצע פאלק ווירדע דאפאן שפרעכען — אונד דאך איינע אללעס שטילל; איך גלויבע ניכט, דאס דיא דיא אממע אום 2.0 דוקאטען בעשאנען: זיא האט פיעלמעהר דיך בעטראגען!"

„אונמאגליך! (זאגטע אנטאן) דער דאך פערשוויגען דאס פערשוויגען דעס ערב-פרינצען אויס פאלישיק. ווענ ווייר גאר אנגעגען זאללטען, דיא אממע העטטע מיר דאס קינד איינעס אנדערען גגעבען, זא מיסטע יא דיעזעס אנדען דען דאס פעללען, אונד דיעזע מיסטע יא עבען. פאללס לעס שלאגען, וזא זיין קינד וזיא! דעס עבען בען. ווייס מיר, דאס ווייר דאס ריכטיגע האבען דאס אבגעשלאכטעטע קינד לינגס נאך אינפעריזעס אן מיינעס קעללער. פאן דיעזע קלייגען ארטען ווישען נעפיגדע איזט אנגעהען ניכט פיעל צו האלטען; ווייר טיאטען דאס קינד נאך מאיגן, דא איזט איינע ריכטיגע ידישע נעפיגדע; ווייר בייזיכען דא גאר נכטס דאס קינד אין איין ידישעס הייז צו שטיגעלן, ווייר לעגען עס אינפעדאלב דער שטאדט, אונד ווערע, דער עס דאך פינדעט, ווייד בעהאלטען, דאס עס פאן יודען אבגעזאלאכטעט ווארדע."

דער רישטער דאן מיאללא, דער זיך נעגען שטארק פיהלטע, ווארן אים בעגעגנעט, זיך אויף ווייטע בייזען שווייגען, קען צו שווייגען: דאך איבערלעגטע ער זיך באלד, דאס הייר ערגאנזאללס אין דעסטער קאפפ אויף טאך אונד לעבען אונפעריזעלך ווערע, אונד זעללבסט ווענן עס אירגענד וזאללטע, אינען דער בייזען ווערע צו שטערבען, דא לאנגטע אלסבאלד אין לעגס עגשטעהען. דאס אום הויז דעס יאבבענערס אין בייסס נעטאהטעס ווארדע ער לינס אהדער דיא בייזען אירגענס ווענען ווערען — אונד עגשטאאס זיך דען בעגעגנעטען בריסטליכע יונגע לייטע, וועלכע אויף דען ביא דען יודען געבריילכען „גדן" שפעקולירען, ווענען מערכען הייראטען ווערדען, ווענ דאס גאנצע מיש-עהנ-געזעטץ אין פרעגע שטעלען, אויף דער לייכטזיניגסטע יודע ווירד זיינע טאכטער קיינעס בריסטען געבען, ווענן דאס געזעטץ אים פאהרהיין בעשטיממען וזאללטע, דאס אללע אים דיעזען ערגע אבשטאממענדען קינדער דיא רעליגיאן דעס פאטערס אנגעהמען אונד זאנאך אונבעדינגט בריסטען ווערדען מיססען!

* (אהרייינען אים אטאלע.) אים ראם ווירד בערייטס: „אן אללען פאלטישען קרייזען מאכט פאלגענדער פאלל אין אנגעהייערס אויזעהען, אנלעסלוך דער פארלאנגטאישען גיי-וזאהלען האט ער יינגען מאנן, נאמענס קאלאבריסטי, אייגע שמוטצ-שריפט פערפאסענטליכט, אין וועלכער ער דען געוזעזענען מיניסטער אונד גנמעהרטיגען דעפיטרטען ניקאטעראא אלס אייגען נעמיינען דיעב בעצייכנעט. פאר אייגיגען טאגען גון וזאורדע דיעזער קאלאבריסטי צום „ריטטער דעס קראנען-אדרענס" ערנאנגט. ניקאטעראא בעטראכטעט דיעזע אויסצייכנונג זיינעס בעליידיגערס אלס אייגע פערלעטצונג זיינער פערזאן. אונד דא ער מיט הערערן לאוויטאא, דעס שטאאטס-סעקרעטער אים מיניסטעריאים דעס אינגערן, איך פינדליכעס פוסע לעבטע, זא האבטע ער זיך: „דיעזער לאוויטאא האט פיר מיינען בעליידיגער נור דעסהאלב אייגע אויסצייכנונג ערווירקט, אום דאדורך מיך צו קרענקען." — ער נאהם זיך דאהער פאר, דיעזען לאוויטאא צום דועלל הערויס-צופאהרערן. אין דער פארהאללע דעס פארלאמענטס טראף ניקאטעראא דען לאוויטאא, דעס ער אונטער העפטיגען בעשימפפונגען אייגיגע אהרפיגען פערזעטצע, דער געהרפיגטע לאוויטאא עגטפערנטע זיך שטללשווייגענד." — אייגע אנדערע דעפעשע מעלדעט: ניקאטעראא האט דעם לאוויטאא קיינע אהרפיגען פערזעטצע, זאנדערן ריף איהם אים גגענגעטהיללע צו: „דוא שמוטצאן! איך ווילל מיר מיינע הענדע אן דיר ניכט בעזודעלן, דעסהאלב שפוקע איך דיר בלאס אינס געזיכט!" — אין דער טהאט האט ניקאטעראא זיינעס גגענגער, דעס שטאאטס-סעקרעטער לאוויטאא, ווידערהאלט אינס געזיכט געשפוקט. זעלבסטפערשטענדליך ווירד דער פאלל צו אייגעס בלוטיגען דועלל פיהרען! (אייגע הייטיגע דעפעשע מעלדעט, דאס לאוויטאא פאן זיינער שטללעלע אלס שטאאטס-סעקרעטער אים מיניסטעריאים דעס אינגערן אבגעדאנקט האט.— דער מאגן שיינט אللזא ווירקליך דורך דיא ערווירקונג אייגעס אדרענס פיר יגגען פאשקוויל-שרייבער אייגע לומפעריא בעגאנגען צו האבען!)

* (אבענטייער דעס קאנגרעסס.) דיעזער טאגע ווארדע קאנגרעס אינווייט פאן גאראל-לא איך דער יאגד. ער טרעגגטע זיך פאן זיינער דאן מיאללא פיאגסע דיא יאבבענערין, וזיא יגגער דיעסער איסגעזעגען? אונד אלס זיא איהם דיעזען שלדערטע, קאם דאן מיאללא זאגליך אויף דיא ריכטיגע פערמוטונג. —

„עדעלאללס (זאגטע דאן מיאללא) ווערדע איהר אין מיינעם הייזע נאך 10 מאנע פערווילען: אינזווישען ווערדען ווייר זעהן, ווייא זיך דיא זאכען געטווייקעלן ווערדען, אינד וזאס זיך דאנן טהון לאסט."

דאן מיאללא בעמאך זיך זעלבער גאר באכאראך, לויס זיך דאס הויז דעס יאבבענערס נעבן: ער וזאללטע אינגעמליך צום שמאדטבעטר נעהען, אים איהם דיעזע גשיכטע אנצייגען אונד צו פערלאנגען, דאס מאן אינע וזאכע אם הייזע דעס יאבבענערס איפשטעללטע! אבער ער דורפטע ניכט אינגן זאלך וזיכטיגען פאפאל אינע ווייגעטעס דעס שמאדטבעטר מיטטהיילען, אונד שטעللטע זיך זעלבער אלס בעפאכטבער אויס, אינדעם ער זיך אים הויזע דעס יאבבענערס אינגוארטיגטע.

ווערענד דער נאכט ווארדע דיא טהירע ערבאכען, אונד צוייא מענגלהע געשטאלטען, אין דונקלע מענטעל געהילליט, דאגגען אין דאס הויז.

אלס דער רישטער דאס הערגאנגען פאן מעשטע. מרגען האטטע, שטעللטע ער זיך אויף דיא לויטע, אונד דא פערגאנגס ער, ווייא אייגער דעם אנדענען זאגטע: „הער אום נאך קיין מעגש: אנטאן! דיא מיסט אין הערקעגע. מיסטער זיין! ווענן ווייר דען פרינצען אינגעבראכט העטטען, זא העטטע שאן דיא גאנצע וועלט דאפאן געוויאוסט; דאס גאנצע פאלק ווירדע דאפאן שפרעכען — אונד דאך איינע אللעס שטילל; איך גלויבע ניכט, דאס דיא דיא אממע אום 2.0 דוקאטען בעשאנען: זיא האט פיעלמעהר דיך בעטראגען!"

„אונמאגליך! (זאגטע אנטאן) דער דאך פערשוויגען דאס פערשוויגען דעס ערב-פרינצען אויס פאלישיק. ווענ ווייר גאר אנגעגען זאللטען, דיא אממע העטטע מיר דאס קינד איינעס אנדערען גגעבען, זא מיסטע יא דיעזעס אנדען דען דאס פעللען, אונד דיעזע מיסטע יא עבען. פאللס לעס שלאגען, וזא זיין קינד וזיא! דעס עבען בען. ווייס מיר, דאס ווייר דאס ריכטיגע האבען דאס אבגעשלאכטעטע קינד לינגס נאך אינפעריזעס אן מיינעס קעللער. פאן דיעזע קלייגען ארטען ווישען נעפיגדע איזט אנגעהען ניכט פיעל צו האלטען; ווייר טיאטען דאס קינד נאך מאיגן, דא איזט איינע ריכטיגע ידישע נעפיגדע; ווייר בייזיכען דא גאר נכטס דאס קינד אין איין ידישעס הייז צו שטיגעלן, ווייר לעגען עס אינפעדאלב דער שטאדט, אונד ווערע, דער עס דאך פינדעט, ווייד בעהאלטען, דאס עס פאן יודען אבגעזאלאכטעט ווארדע."

דער רישטער דאן מיאללא, דער זיך נעגען שטארק פיהלטע, ווארן אים בעגעגנעט, זיך אויף ווייטע בייזען שווייגען קען צו שווייגען: דאך איבערלעגטע ער זיך באלד, דאס הייר ערגאנזאللס אין דעסטער קאפפ אויף טאך אונד לעבען אונפעריזעللך ווערע, אונד זעللבסט ווענן עס אירגענד וזאللטע, אינען דער בייזען ווערע צו שטערבען, דא לאנגטע אלסבאלד אין לעגס עגשטעהען. דאס אום הויז דעס יאבבענערס אין בייסס נעטאהטעס ווארדע ער לינס אהדער דיא בייזען אירגענס ווענען ווערען — אונד עגשטאאס זיך דען בעגעגנעטען בריסטליכע יונגע לייטע, וועלכע אויף דען ביא דען יודען געבריילכען „גדן" שפעקולירען, ווענען מערכען הייראטען ווערדען, ווענ דאס גאנצע מיש-עהנ-געזעטץ אין פרעגע שטעלען, אויף דער לייכטזיניגסטע יודע ווירד זיינע טאכטער קיינעס בריסטען געבען, ווענן דאס געזעטץ אים פאהרהיין בעשטיממען וזאللטע, דאס אللע אים דיעזען ערגע אבשטאממענדען קינדער דיא רעליגיאן דעס פאטערס אנגעהמען אונד זאנאך אונבעדינגט בריסטען ווערדען מיססען!

* (אהרייינען אים אטאלע.) אים ראם ווירד בערייטס: „אן אللען פאלטישען קרייזען מאכט פאלגענדער פאלל אין אנגעהייערס אויזעהען, אנלעסלוך דער פארלאנגטאישען גיי-וזאהلען האט ער יינגען מאנן, נאמענס קאלאבריסטי, אייגע שמוטצ-שריפט פערפאסענטליכט, אין וועלכער ער דען געוזעזענען מיניסטער אונד גנמעהרטיגען דעפיטרטען ניקאטעראא אלס אייגען נעמיינען דיעב בעצייכנעט. פאר אייגיגען טאגען גון וזאורדע דיעזער קאלאבריסטי צום „ריטטער דעס קראנען-אדרענס" ערנאנגט. ניקאטעראא בעטראכטעט דיעזע אויסצייכנונג זיינעס בעליידיגערס אלס אייגע פערלעטצונג זיינער פערזאן. אונד דא ער מיט הערערן לאוויטאא, דעס שטאאטס-סעקרעטער אים מיניסטעריאים דעס אינגערן, איך פינדליכעס פוסע לעבטע, זא האבטע ער זיך: „דיעזער לאוויטאא האט פיר מיינען בעליידיגער נור דעסהאלב אייגע אויסצייכנונג ערווירקט, אום דאדורך מיך צו קרענקען." — ער נאהם זיך דאהער פאר, דיעזען לאוויטאא צום דועלל הערויס-צופאהרערן. אין דער פארהאللע דעס פארלאמענטס טראף ניקאטעראא דען לאוויטאא, דעס ער אונטער העפטיגען בעשימפפונגען אייגיגע אהרפיגען פערזעטצע, דער געהרפיגטע לאוויטאא עגטפערנטע זיך שטللשווייגענד." — אייגע אנדערע דעפעשע מעלדעט: ניקאטעראא האט דעם לאוויטאא קיינע אהרפיגען פערזעטצע, זאנדערן ריף איהם אים גגענגעטהיللע צו: „דוא שמוטצאן! איך ווילل מיר מיינע הענדע אן דיר ניכט בעזודעלן, דעסהאלב שפוקע איך דיר בלאס אינס געזיכט!" — אין דער טהאט האט ניקאטעראא זיינעס גגענגער, דעס שטאאטס-סעקרעטער לאוויטאא, ווידערהאלט אינס געזיכט געשפוקט. זעלבסטפערשטענדליך ווירד דער פאלל צו אייגעס בלוטיגען דועלל פיהרען! (אייגע הייטיגע דעפעשע מעלדעט, דאס לאוויטאא פאן זיינער שטللעלע אלס שטאאטס-סעקרעטער אים מיניסטעריאים דעס אינגערן אבגעדאנקט האט.— דער מאגן שיינט אللזא ווירקליך דורך דיא ערווירקונג אייגעס אדרענס פיר יגגען פאשקוויל-שרייבער אייגע לומפעריא בעגאנגען צו האבען!)

* (אבענטייער דעס קאנגרעסס.) דיעזער טאגע ווארדע קאנגרעס אינווייט פאן גאראللא אים 20 דוקאטען בעשאנען: זיא האט פיעלמעהר דיך בעטראגען!"

„אונמאגليך! (זאגטע אנטאן) דער דאך פערשוויגען דאס פערשוויגען דעס ערב-פרינצען אויס פאלישיק. ווענ ווייר גאר אנגעגען זאللטען, דיא אממע העטטע מיר דאס קינד איינעס אנדערען גגעבען, זא מיסטע יא דיעזעס אנדען דען דאס פעللען, אונד דיעזע מיסטע יא עבען. פאللס לעס שלאגען, וזא זיין קינד וזיא! דעס עבען בען. ווייס מיר, דאס ווייר דאס ריכטיגע האבען דאס אבגעשלאכטעטע קינד לינגס נאך אינפעריזעס אן מיינעס קעللער. פאן דיעזע קלייגען ארטען ווישען נעפיגדע איזט אנגעהען ניכט פיעל צו האלטען; ווייר טיאטען דאס קינד נאך מאיגן, דא איזט איינע ריכטיגע ידישע נעפיגדע; ווייר בייזיכען דא גאר נכטס דאס קינד אין איין ידישעס הייז צו שטיגעלן, ווייר לעגען עס אינפעדאלב דער שטאדט, אונד ווערע, דער עס דאך פינדעט, ווייד בעהאלטען, דאס עס פאן יודען אבגעזאלאכטעט ווארדע."

דער רישטער דאן מיאללא, דער זיך נעגען שטארק פיהלטע, ווארן אים בעגעגנעט, זיך אויף ווייטע בייזען שווייגען קען צו שווייגען: דאך איבערלעגטע ער זיך באלד, דאס הייר ערגאנזאللס אין דעסטער קאפפ אויף טאך אונד לעבען אונפעריזעللך ווערע, אונד זעللבסט ווענן עס אירגענד וזאللטע, אינען דער בייזען ווערע צו שטערבען, דא לאנגטע אלסבאלד אין לעגס עגשטעהען. דאס אום הויז דעס יאבבענערס אין בייסס נעטאהטעס ווארדע ער לינס אהדער דיא בייזען אירגענס ווענען ווערען — אונד עגשטאאס זיך דען בעגעגנעטען בריסטליכע יונגע לייטע, וועלכע אויף דען ביא דען יודען געבריילכען „גדן" שפעקולירען, ווענען מערכען הייראטען ווערדען, ווענ דאס גאנצע מיש-עהנ-געזעטץ אין פרעגע שטעלען, אויף דער לייכטזיניגסטע יודע ווירד זיינע טאכטער קיינעס בריסטען געבען, ווענן דאס געזעטץ אים פאהרהיין בעשטיממען וזאللטע, דאס אللע אים דיעזען ערגע אבשטאממענדען קינדער דיא רעליגיאן דעס פאטערס אנגעהמען אונד זאנאך אונבעדינגט בריסטען ווערדען מיססען!

* (אהרייינען אים אטאלע.) אים ראם ווירד בערייטס: „אן אللען פאלטישען קרייזען מאכט פאלגענדער פאלל אין אנגעהייערס אויזעהען, אנלעסלוך דער פארלאנגטאישען גיי-וזאهلען האט ער יינגען מאנן, נאמענס קאלאבריסטי, אייגע שמוטצ-שריפט פערפאסענטליכט, אין וועלכער ער דען געוזעזענען מיניסטער אונד גנמעהרטיגען דעפיטרטען ניקאטעראא אלס אייגען נעמיינען דיעב בעצייכנעט. פאר אייגיגען טאגען גון וזאורדע דיעזער קאלאבריסטי צום „ריטטער דעס קראנען-אדרענס" ערנאנגט. ניקאטעראא בעטראכטעט דיעזע אויסצייכנונג זיינעס בעליידיגערס אלס אייגע פערלעטצונג זיינער פערזאן. אונד דא ער מיט הערערן לאוויטאא, דעס שטאאטס-סעקרעטער אים מיניסטעריאים דעס אינגערן, איך פינדליכעס פוסע לעבטע, זא האבטע ער זיך: „דיעזער לאוויטאא האט פיר מיינען בעליידיגער נור דעסהאלב אייגע אויסצייכנונג ערווירקט, אום דאדורך מיך צו קרענקען." — ער נאהם זיך דאהער פאר, דיעזען לאוויטאא צום דועלל הערויס-צופאהרערן. אין דער פארהאللע דעס פארלאמענטס טראף ניקאטעראא דען לאוויטאא, דעס ער אונטער העפטיגען בעשימפפונגען אייגיגע אהרפיגען פערזעטצע, דער געהרפיגטע לאוויטאא עגטפערנטע זיך שטللשווייגענד." — אייגע אנדערע דעפעשע מעלדעט: ניקאטעראא האט דעם לאוויטאא קיינע אהרפיגען פערזעטצע, זאנדערן ריף איהם אים גגענגעטהיللע צו: „דוא שמוטצאן! איך ווילل מיר מיינע הענדע אן דיר ניכט בעזודעלן, דעסהאלב שפוקע איך דיר בלאס אינס געזיכט!" — אין דער טהאט האט ניקאטעראא זיינעס גגענגער, דעס שטאאטס-סעקרעטער לאוויטאא, ווידערהאלט אינס געזיכט געשפוקט. זעלבסטפערשטענדליך ווירד דער פאלל צו אייגעס בלוטיגען דועלל פיהרען! (אייגע הייטיגע דעפעשע מעלדעט, דאס לאוויטאא פאן זיינער שטللעלע אלס שטאאטס-סעקרעטער אים מיניסטעריאים דעס אינגערן אבגעדאנקט האט.— דער מאגן שיינט אللזא ווירקליך דורך דיא ערווירקונג אייגעס אדרענס פיר יגגען פאשקוויל-שרייבער אייגע לומפעריא בעגאנגען צו האבען!)

פאלליעטאן.

דער רבי פאן בכרך.

(7-טע פארזעטצונג.)

מאן וזאוסטע איהם נור זא פיעל צו ערצעהלען, דאס דער יאבבענער אין דער נאכט פלאטצלך מיט זיינער פרייא געפלטטעט איזט, וזאס נאטירלך אים אירט פיעל איפזיג. דען ערגענטע, זאגטע וזאוסטע מאן איהם גאר ניכטס צו זאגען. ער פראגטע, אב דען יודען אין באכאראך ניכטס גשעהען וזייא? — וזייא דיך מאן איהם אנטווארטעטע: „עס איזט ניכטס גשעהען, זאנדערן דונד דיא יודען וזעגען דעס פלאטצלכען פערשווינדענס איהרעס יאבבענערס בעשטרעבט."

דאן מיאללא אייللע הערויס צו זיינעם פרייגד אונד וזאגטע איהם: „פריינד! דיא מיסט איינען באזען מיינס גדאנכען האבען, עס וזאר פאנטאזיע אדער וזיזיאן; דא וזאר קיין מאדטעס קגד; אין באכאראך איזט אللעס שטللס! מאן וזייס דא פאן נכטס; מיין ראטה איזט דאהער דאס דיא צוריקקייעהרטע אונד אינגעד אינע גגשטللטענע פיר דיינע פלוכט וזכעפט."

„גון! (זאגטע דער יאבבענער) איך קאנן ניכט צוריקקייעהרען; מיין אינטערעסאנט איזט פאן דיעזען באזען מעשעזע בעשللאפסען. וזענן איך צוריקקייעהרע, דא פינדע איך דאסזעלבע קגד עגטגעגען אויף דעם באנק אדער אים הויזע. איך מיין וזייב שרה ערצעהלע מיר, דאס אויך אין דער נאכטשטللע. דא האט אינטער אין דאס אויך אין דער נאכטשטللע. דא האט אינטער אין דאס אויך אין דער נאכטשטللע. דא האט אינטער אין